

Tekijänoikeuslaki ja Metadata

Samuli Melart

Väitöskirjatutkija, OTM

Turun yliopisto

IPRUC

30.11.2022

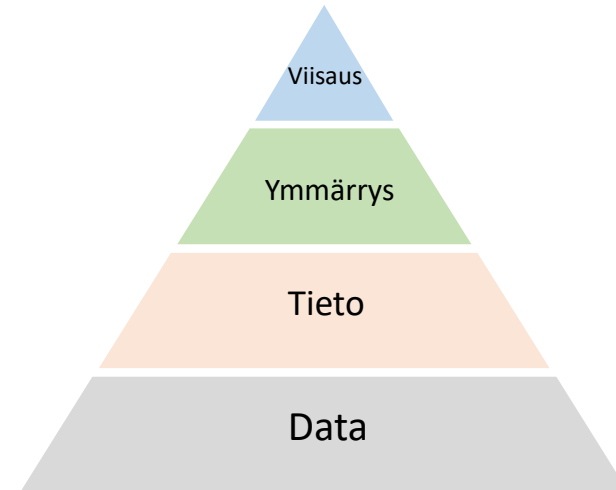
Mitä on metadata?

”Dataa datasta”

”Väittämä potentiaalisesti tietoa antavasta kohteesta”

”Data, joka määrittää ja kuvailee muuta dataa”

Kolme päätyyppiä: kuvaileva, rakenteellinen ja hallinnollinen

Metadata ja tekijänoikeus

- Tekijänoikeudellinen metadata antaa tietoa teoksesta, sen tekijöistä tai muista siihen liittyvistä oikeuksista
- Laajasti: kaikki teosta kuvaileva metadata
- Kapeasti: oikeuksien sähköiset hallinnointitiedot
- Liittymäkohtia teknisiin suojakeinoihin - sisällönhallinnointijärjestelmät

Metadatan haasteita tekijänoikeudellisessa kontekstissa

- Haasteet osittain samoja dataa koskevien yleisten haasteiden kanssa:
 - Datan puutteellisuus, virheellisyys, yhteensopimattomuus ja liikkumattomuus
 - Datan käyttöä, hallintaa ja omistusta koskevat oikeudelliset epäselvyydet
- Tekijänoikeudellisen metadatan haasteita
 1. Kustannukset
 2. Lisensointikäytäntöjen tehottomuus
 3. Maksumenettelyjen haasteet
 4. Oikeuksien väärinkäyttö ja muut oikeudenloukkaukset täytäntöönpanossa
 5. Metadatatyyppien sirpaloituneisuus alakohtaisesti

Tekijänoikeudellisen metadatan sääntely

- Eri tasot:
 - kansallinen – alueellinen – kansainvälinen
- Eri oikeudenalat:
 - tekijänoikeus – kilpailuoikeus – sopimusoikeus – henkilö- ja tietosuojasääntely
 - Tulossa: datasäännökset
- Julkinen sääntely \leftrightarrow Itsesääntely
 - standardointi; sopimukselliset järjestelyt; käytännöt

Tekijänoikeudellista metadataa koskevia käytäntöjä ja standardeja

- Oikeuksien sähköiset hallinnointitiedot jakautuvat vahvasti teostyyppien perusteella:
 - ISRC, ISWC (äänitteet); ISAN (audiovisuaaliset teokset); IBAN (kirjallisuus)
 - ”Virallisia” standardeja
- Neutraalit tunnisteet:
 - Esim. DOI, ISNI
 - Sovelluksia esim. EIDR (DOI)
- Tiedostomuodot:
 - MP4, AVI
 - Tuki lukuisille metadataskeemoja

Metadata tekijänoikeuslain näkökulmasta

- Oikeuksien sähköiset hallinnointitiedot (TekijäL 50 d § ja 56 f §)
- Luettelosuoja ja tietokantojen sui generis –suoja (TekijäL 49 §)
- Metadata itsessään ei lähtökohtaisesti saa suojaa teoksena

Oikeuksien sähköiset hallinnointitiedot

- Kielto poistaa ja muuttaa oikeuksien sähköisiä hallinnointitietoja
- Hallinnointitietoihin lukeutuu myös niitä kuvaavat numerot, koodit ja esimerkiksi vesileimateknologia (HE 28/2004 vp)
- Oikeudenloukkauksen rangaistavuudesta säädetty TekijäL 56 f §:ssä ja RL:ssa. Seuraamukset tältä osin rikosoikeudellista
- TekijäL 50 d § ei sisällä itsessään tahallisuuden tai tietoisuuden edellytystä kriteeristössään, mikä mahdollistaa periaatteessa siviilikanteet myös niissä tilanteissa, joissa tietoja on poistettu tiedostamatta esim. virheen tai vahingon seurauksena. Tämä on ristiriidassa Direktiivin (2001/29/EY) 7 artiklan ja WIPO:n tekijänoikeussopimuksen 12 artiklan tekstien kanssa.
 - → Tahallisuus- ja luvattomuuskriteerit tulisi lisätä TekijäL 50 d § säädöstekstiin tämän selventämiseksi.

Metadata ja luettelosuoja ja tietokantojen sui generis – suojan näkökulmasta

Luettelosuoja (TekijäL 49 § 1 mom)	Tietokantojen sui generis – suoja (TekijäL 49 § 2 mom)
<p>Suojan kohteena kokonaisuudet tietoja Ei edellytä teoskynnyksen täyttymistä Ei estä yksittäisten tietojen käyttöä suojan kohteesta</p>	
<p>Luettelot, taulukot, ohjelmat ja muut työt, joissa yhdisteltynä suuri määrä tietoja</p> <p>Perustuu kotimaiseen ja pohjoismaiseen sääntelyyn</p>	<p>Tietokannat, joiden kerääminen, varmistaminen tai esittäminen edellyttänyt huomattavaa panostusta</p> <p>Perustuu EU-sääntelyyn</p>

Metadata ja luettelosuoja ja tietokantojen sui generis – suojan näkökulmasta

- Luettelosuoja ja tietokantojen sui generis – suojan kitka datatalouden tavoitteiden kanssa
 - Edistää hallinnointitietojen siiloutumista ja rajoittavat yhteensopivuutta
 - EU:n Tekijänoikeusdirektiivin 17(4) artiklan velvoitteet jakaa tarvittavat tiedot teosten tunnistamiseksi helpottavana tekijänä kontekstissaan
- Tietokantasuojan suhde EU:n tulevaan datasääntelyyn
- Luettelosuojan merkitystä sekä suhdetta kansallisiin ja EU:n datastrategioihin tulisi selvittää: deregulaation mahdollisuus?